

Povídání ateistovo a malování Mgr. Plivníkovo věcí křesťanských se týkající. Část 29

=====

Na to, že hlas lidu a hlas vrchnosti nemusejí znít vždy stejně a hlavně pod taktovkou té vrchnosti, jsme už vícekrát narazili. Dosti podobně je to i s dnes tady představovaným světcem. Ten byl sice řádně přijat do římského martyrologia (což je oficiální seznam světců), ale v rámci církve mu nijak zvláště velký význam připsán nebyl a tedy se ani netěšil provozování nějakého kultu.

Řeč bude o svatém Floriánovi z Lorchu. Ten žil v letech 250 – 304 n.l. Narodil se v dnešním rakouském městě St. Pölten nedaleko Vídně. Celá oblast tehdy patřila k římské provincii Norica, a Florián sloužil v římské armádě jako důstojník. Nakolik byl důstojníkem vysokým, neřku-li správcem provincie, by znamenalo pustit se do polemiky s legendami, a nemělo by to ani valného významu. Podstatné je, že celý děj se odehrál za vlády císaře Diokleciána, který proslul svým pronásledováním křesťanů. Když při aplikaci jeho zákonů bylo v Lorchu (dnes Enns na soutoku Dunaje a říčky Enže) zatčeno asi 40 křesťanů, z toho část mužů, podléhajících Floriánovu velení, rozhodl se Florián, že se pokusí o jejich záchranu. Byl to však disciplinovaný voják, ale jako diplomat a politik se nikterak neosvědčil. Byl zatčen. U soudu se ke křesťanství hrdě hlásil s tím, že ve věcech vojenských byl vždy poslušen rozkazů, ale ve věcech náboženských si poroučet nedá. To mu pochopitelně vyneslo vydání katovi. Za účelem možné „nápravy“, tedy odvolání a popření své víry, byl krutě mučen (ostatně svatá inkvizice si to v pozdějších staletích vynahradila v „boji“ proti kacířům a čarodějnicím). Florián se však zlomit nedal. Vlastní poprava proběhla tak, že mu byl na krk uvázán mlýnský kámen a s ním byl vržen do řeky. To byl způsob poněkud zvláštní (nikoli neobvyklý), a proto se podepsal na dalším vývoji. Nějak se stalo, že tělo se od mlýnského kamene uvolnilo a proud Emže jej odnesl. Zachytilo se u nějaké skály, kde na něj dle legendy upozornil orel. Tam ho také objevila křesťanská vdova Valérie a pohřbila Floriána na pozemcích svého statku. Zdálo by se, že nebožtík bude v klidu snít svůj věčný sen, ostatně se také dlouhý čas nic kolem něho nedělo. Pak se ale v Římě změnily mocenské a náboženské poměry. Křesťanství bylo povýšeno na náboženství státní a spolu s tím se začala rozvíjet i související církevní hierarchie a tedy došlo i ke vzniku mnišských řádů. Byli to zprvu benediktini, kteří si vyžádali pozůstatky Floriánovy, přemístili je a nad jeho novým hrobem postavili kostel sv. Floriána. Následně je z nějakého důvodu vystřídali lateránští augustiniáni a v 8. století vznikl klášter (snad navazující i na klášter benediktinský). Tento klášter St. Florian dodnes existuje. V jeho útrokách je uchováván mlýnský kámen, jenž posloužil k utopení Floriánovu. Sám nebožtík Florián se zde ale moc „neohřál“ a jeho ostatky se vydaly na daleké cesty. Nejprve si je vyžádala katolická vrchnost v Římě. Tam si je v roce 1183 vyprosil polský král Kazimír II. a spolu s krakovským biskupem je odvezli do Krakova. Měly tam sloužit (a to se podržte!) jako ochrana proti Rusům. Nakolik Polákům v jejich odvěkém klání s Rusy ostatky posloužily, není známo. Známo ale je, že část ostatků si vyžádal císař římský a král český Karel IV., proslulý sběratel ostatků, a tak se dostaly do chrámu sv. Václava, Vojtěcha a Víta v Praze. Další části ostatků se pak různými cestami dostaly i do jiných českých měst, např. do Olomouce, Jaroměře, Kladna aj.

Došlo tím šířením menších a menších kosterních zlomků k tomu, že se Florián dostal nejen do různých městských znaků a pečetidel, ale, což je podstatné – zatímco římská vrchnost na Floriána postupně v záplavě přibývajících svatých mírně zapomínala, stal se tento světec velmi populární nejen v Rakousku (byl rakouským prvním světcem) a v Polsku (asi mu nějaké protiruské zásluhy přičítají), ale hlavně mezi „malým“ českým lidem. Floriánek dodnes zdobí nejen morové sloupy, kaple či mosty, ale především nejrůznější výklenky na selských staveních. Až někdy v 15. století mu totiž byl svěřen referát nad hasiči. Stalo se to poněkud oklikou, totiž skrze to jeho utopení. Je zobrazován téměř bez výjimky s vědrem vody a následně tedy i s tím, že tou vodou hasí nějaká stavení. Sám přitom ve svém životě s ohněm nic společného neměl a dokonce první výklady k tomu vědru zněly, že mělo obsahovat vodu života k uhašení zla a duševní vyprahlosti (to by se v dnešní době musel Floriánek udržet). Další oklikou přes to hašení ohně se Florián stal patronem mnoha řemesel, majících něco společného s ohněm, tedy kominíků, kovářů, hrnčičů,.... a je vzýván jako ochránce před velkou vodou i před suchem (čili vlastně pořád). Svou popularitou v českých zemích určitě směle „soupeří“ se svatým Františkem z Assisi. Čeští a hlavně moravští hasiči se k Floriánkovi hrdě hlásí (ostatně jsem ho maloval pro dřevohostické hasiče jako bonus – viz část 5.). Zobrazován je hlavně jako římský

voják s vědrem vody, současně držící praporec bílé barvy s červeným křížem. Někdy se na zemi povaluje mlýnský kámen, případně místo praporece drží mučednický palmový list. Určitě si ho s jiným světce nespolete. A určitě ho poznáte i na obrázku, podmalbě pod sklo, z díla Mgr. Plivníka, obdobný je i v Národním muzeu.

Jméno svatého Floriána vyvolávali i do doby relativně nedávné také pomocní: „Chval dobrý duch Hospodina i Ježíše, jeho Syna. Odbila desátá hodina, milý svatý Floriáne, tohoto městečka patrone, chraň nás od ohně...“ – existuje dokonce i německé (určitě z Čech pocházející) úsloví: „Ó svatý Floriáne, ušetři můj dům, zapal jiný“.

